

Ruimte meetkunde

www.karelappeltans.be

November 18, 2021

1 herhaling 2D

1.1 vectoren

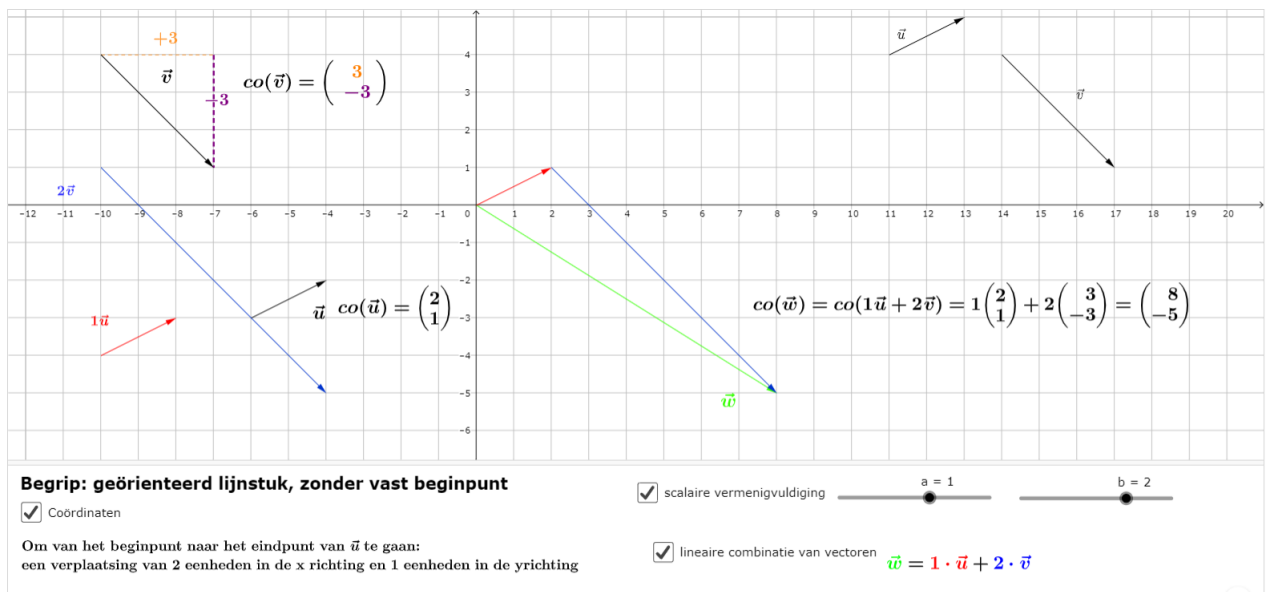

Figure 1: <https://www.geogebra.org/m/cRmm4Ez4>

1.2 vergelijking rechte

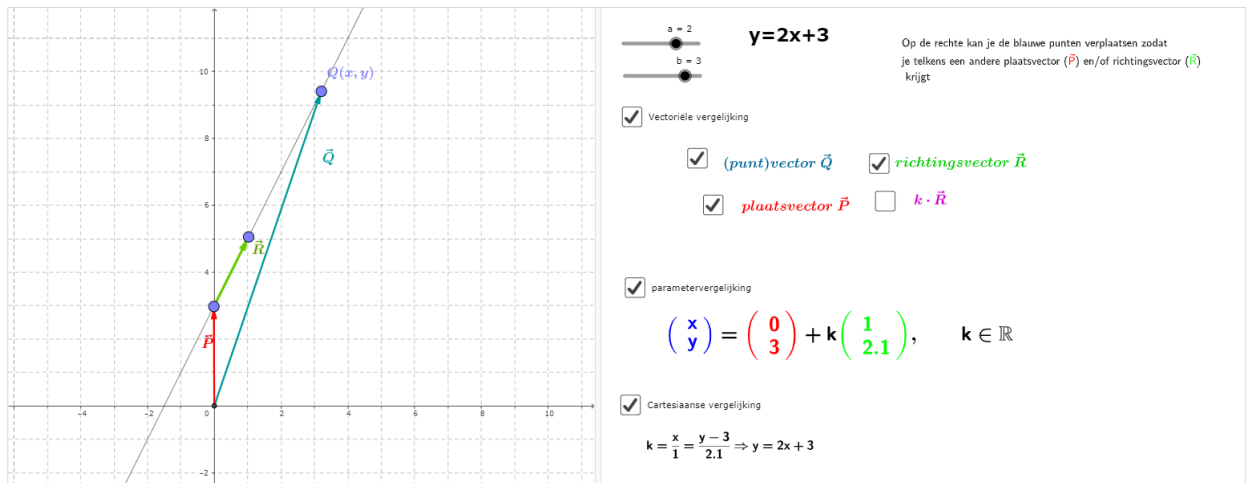

Figure 2: <https://www.geogebra.org/m/vzmgnsny>

2 punt

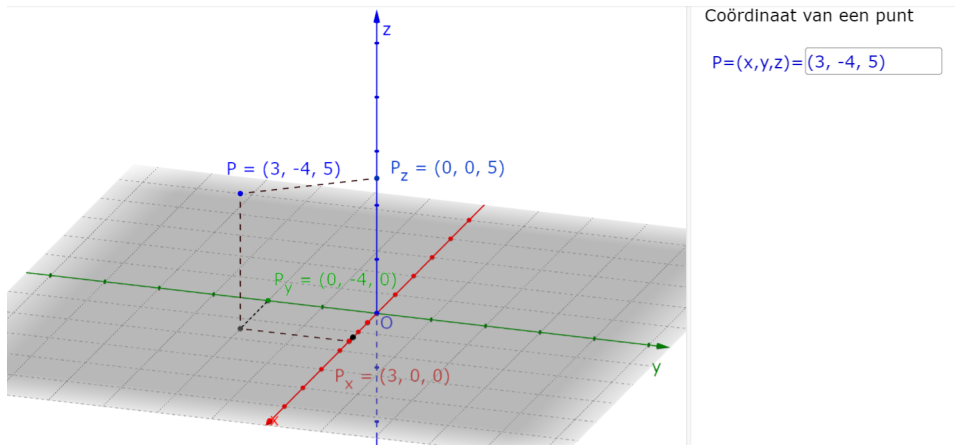

Figure 3: <https://www.geogebra.org/m/Up7HKEmg>

3 Vectoren

3.1 puntvector

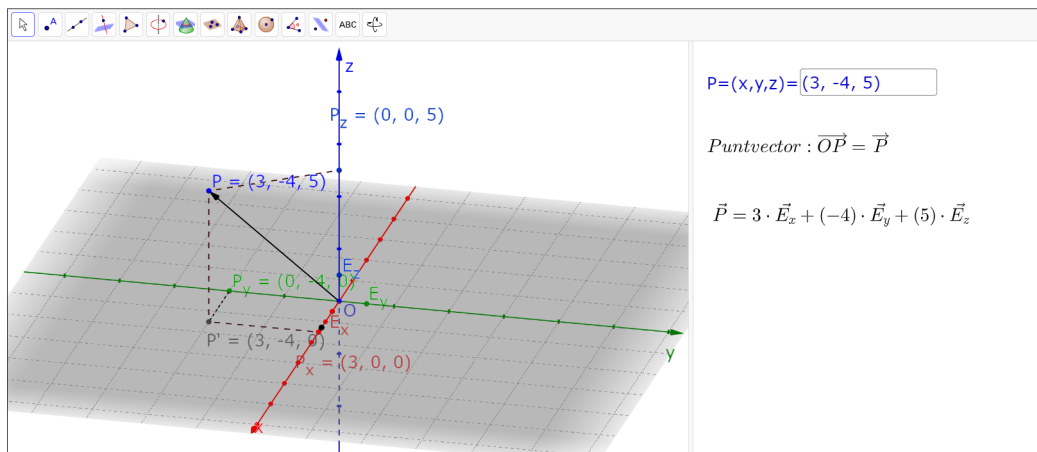

Figure 4: <https://www.geogebra.org/m/Up7HKEmg>

3.2 willekeurige vector

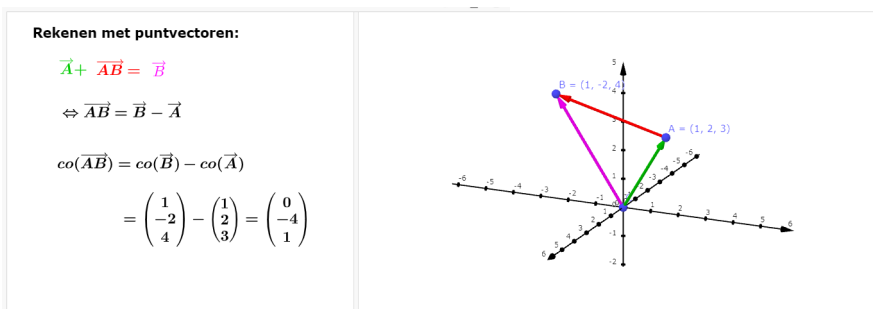

Figure 5: <https://www.geogebra.org/m/msnt9fvp>

3.3 norm en scalair product

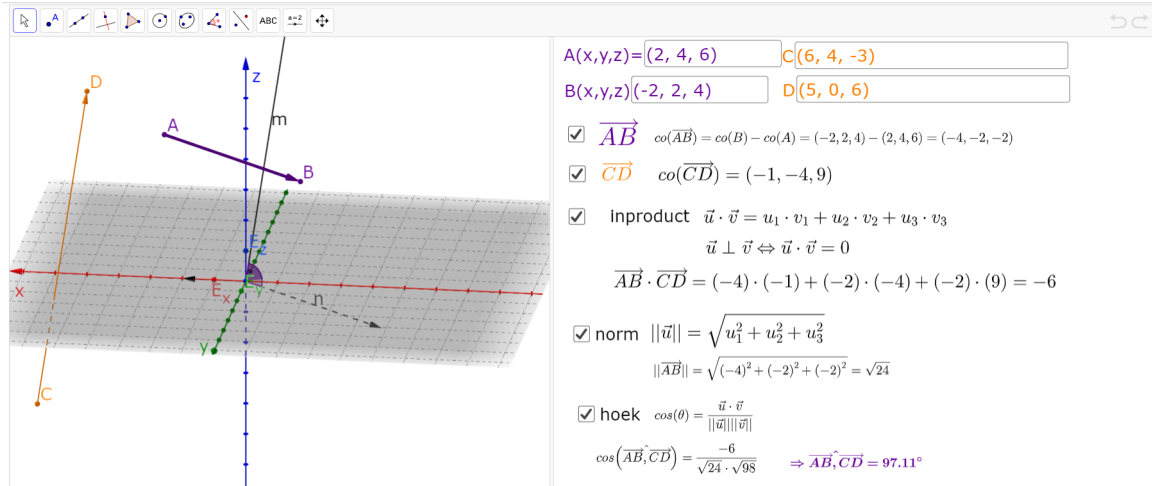

Figure 6: <https://www.geogebra.org/m/Up7HKEmg>

4 vectorruimte

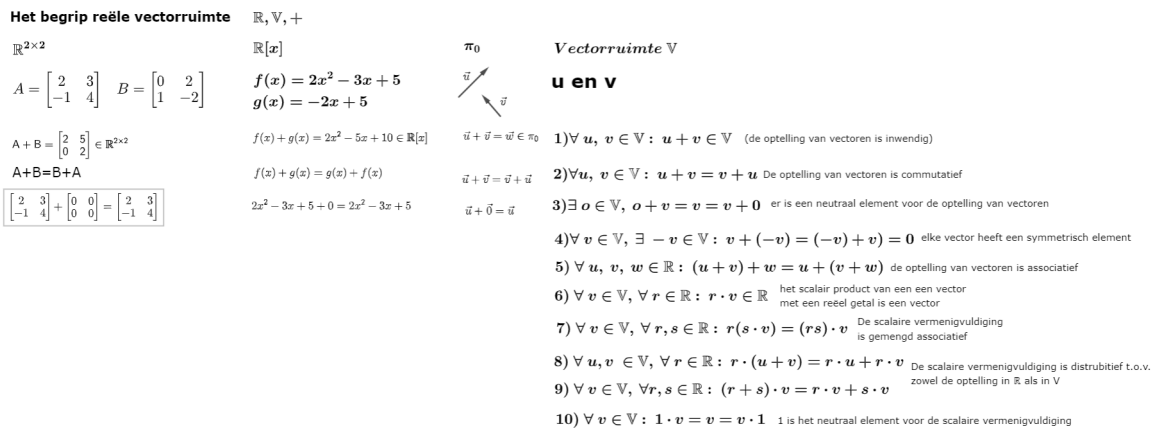

Figure 7: <https://www.geogebra.org/m/fgsz7ma5>

5 rechte

5.1 begripvorming

Een rechte wordt bepaald door:

Punt P richtingsvector

$p_1 = -1$ $r_1 = 1$

$p_2 = 5$ $r_2 = 2$

$p_3 = 2$ $r_3 = 3$

$\vec{P} = \begin{pmatrix} p_1 \\ p_2 \\ p_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 \\ 5 \\ 2 \end{pmatrix}$ $\vec{R} = \begin{pmatrix} r_1 \\ r_2 \\ r_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}$

rechte

Vergelijkingen opstellen:

Willekeurig punt Q vector

Toon vectoriële vergelijking:

$\vec{OQ} = \vec{OP} + \lambda \vec{PQ}$ $\lambda = 2$

$\vec{Q} = \vec{P} + \lambda \vec{R}$

$\begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 \\ 5 \\ 2 \end{pmatrix} + \lambda \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 9 \\ 8 \end{pmatrix}$

Toon cartesiaanse vergelijkingen

$\frac{x+1}{1} = \frac{y-5}{2} = \frac{z-2}{3}$

gegeven:

$$r \leftrightarrow \begin{cases} 2x + y - z = -4 \\ x - y + 3z = 12 \end{cases}$$

Gevraagd:

Bepaal Parametervergelijking

$$\begin{pmatrix} 2 & 1 & -1 & -4 \\ 1 & -1 & 3 & 12 \end{pmatrix} \xrightarrow{\text{ref.}} \begin{pmatrix} 1 & 0 & \frac{2}{3} & \frac{8}{3} \\ 0 & 1 & -\frac{7}{3} & \frac{28}{3} \end{pmatrix}$$

$$r \leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{8}{3} - \frac{2}{3}k \\ y = -\frac{28}{3} + \frac{7}{3}k \\ z = k \end{cases} \quad r \leftrightarrow \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{8}{3} \\ -\frac{28}{3} \\ 0 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} -\frac{2}{3} \\ \frac{7}{3} \\ 1 \end{pmatrix}$$

Bepaal alleen Richtingsgetallen

$$r \leftrightarrow \begin{cases} 2x + 1y - 1z = -4 \\ 1x - 1y + 3z = 12 \end{cases}$$

$$\left(\begin{vmatrix} 1 & -1 \\ -1 & 3 \end{vmatrix}, -\begin{vmatrix} 2 & -1 \\ 1 & 3 \end{vmatrix}, \begin{vmatrix} 2 & 1 \\ 1 & -1 \end{vmatrix} \right) = (2, -7, -3) \quad \text{met } \begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = a \cdot d - b \cdot c$$

gegeven:

$$r \leftrightarrow x = 2y - 3 = \frac{2z - 1}{5}$$

$$r \leftrightarrow 1x = 2\left(y - \frac{3}{2}\right) = \frac{2(z - \frac{1}{2})}{5}$$

$$r \leftrightarrow \frac{1(x - 0)}{1} = \frac{1(y - \frac{3}{2})}{\frac{1}{2}} = \frac{1(z - \frac{1}{2})}{\frac{5}{2}}$$

$$r \leftrightarrow \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ \frac{3}{2} \\ \frac{1}{2} \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 1 \\ \frac{1}{2} \\ \frac{5}{2} \end{pmatrix}$$

Figure 8: <https://www.geogebra.org/m/h2NSnEu4>

5.2 onderlinge stand twee rechten

5.2.1 mogelijke gevallen

Onderlinge stand 2 rechten

stelsel richtingsvector

snijgend: **Unieke oplossing**

evenwijdig

samenvallend

kruisend

Figure 9: <https://www.geogebra.org/m/tmzxrbbh>

5.2.2 snijdende rechten

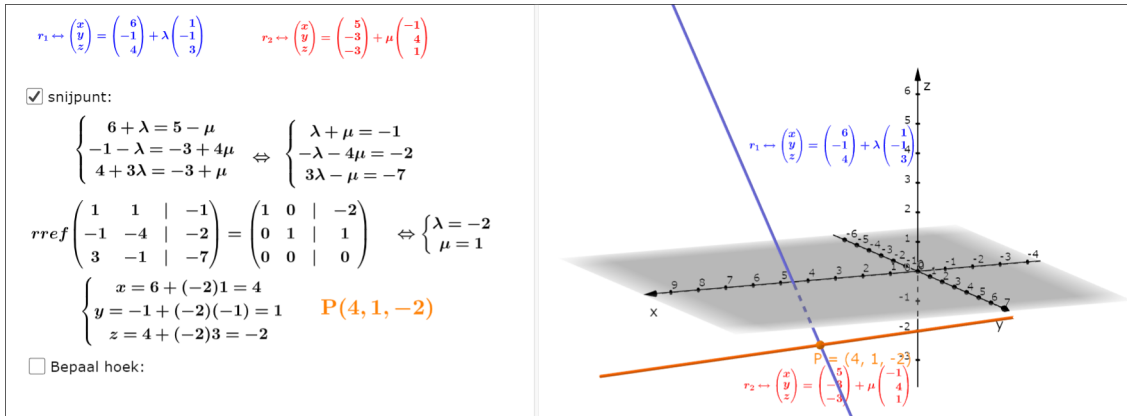

Figure 10: <https://www.geogebra.org/m/tmzxrbbh>

6 vlak

6.1 begripsvorming

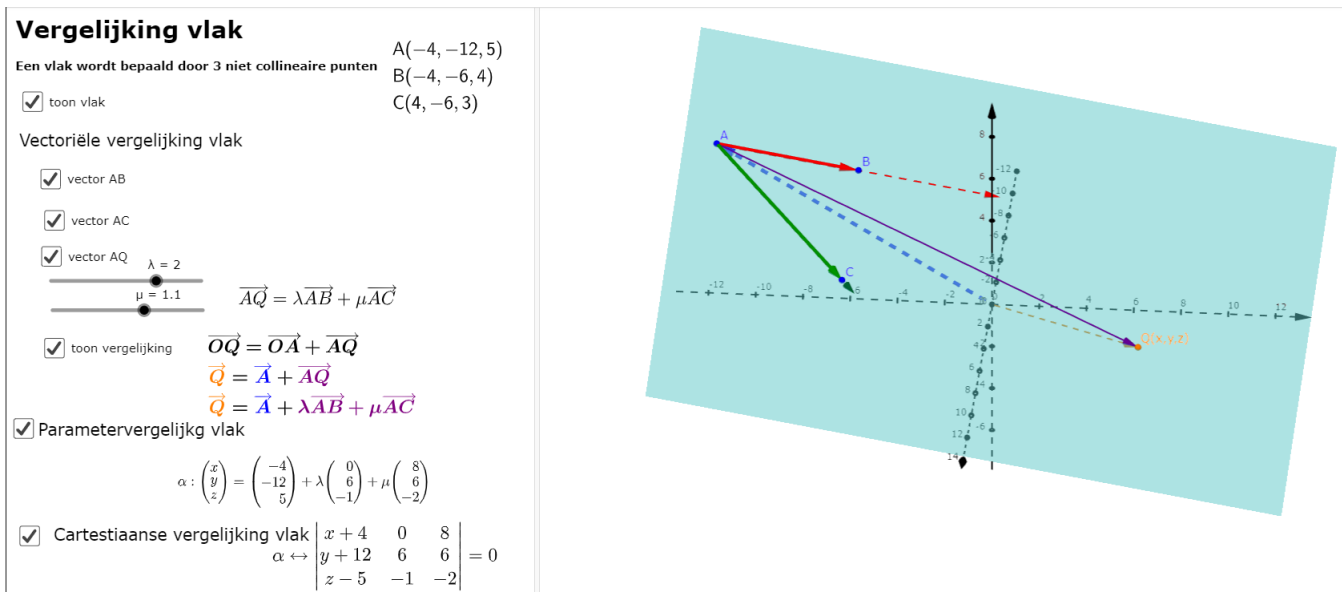

Figure 11: <https://www.geogebra.org/m/tyxzar6k>

6.2 onderlinge stand twee vlakken

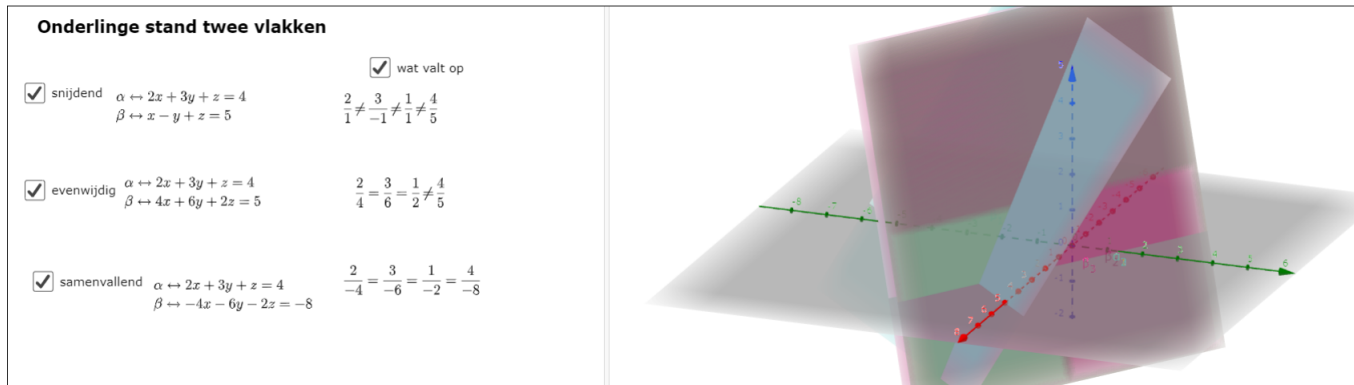

Figure 12: <https://www.geogebra.org/m/r3tjnhga>

6.3 vlakkenwaaier

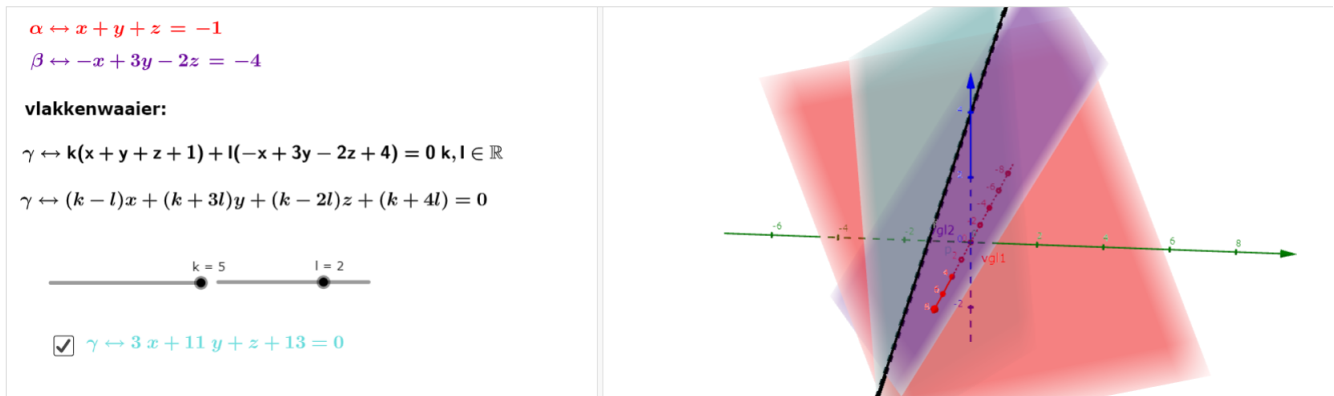

Figure 13: <https://www.geogebra.org/m/zkqecuwg>

6.4 onderlinge stand rechte en vlak

Een rechte en een vlak kunnen:

mogelijkheid₁ **evenwijdig zijn** algebra₁

$$\vec{n}_\alpha \cdot \vec{R}_l = 0$$

$\alpha \leftrightarrow x + y - z - 1 = 0 \Rightarrow \vec{n}_\alpha = (1, 1, -1)$

$l \leftrightarrow \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 \\ 1 \\ 8 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix} \Rightarrow L(3+k, 1+k, 8+2k)$

$$\vec{n}_\alpha \cdot \vec{R}_l = 1 \cdot 1 + 1 \cdot 1 + (-1) \cdot 2 = 0$$

of stelsel: vlak en rechte: vals

$L(3+k, 1+k, 8+2k)$ invullen in $\alpha \leftrightarrow x + y - z - 1 = 0$

$$3+k+1+k-8-2k-1=0 \Leftrightarrow -5=0$$

mogelijkheid₂ **snijgend zijn** algebra₂

$l \leftrightarrow \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 3 \\ 1 \\ 8 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ -6 \end{pmatrix} \Rightarrow L(3-k, 1, 8-6k)$

invullen in $\alpha \leftrightarrow x + y - z - 1 = 0$ geeft:

$$3-k+1-8+6k-1=0 \Leftrightarrow k=1 \Rightarrow S(3-1, 1, 8-6) = (2, 1, 2)$$

mogelijkheid₃ **samenvallend zijn** algebra₃

$l \leftrightarrow \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix} + k \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix} \Rightarrow L(2+k, 1+k, 2+2k)$

invullen in $\alpha \leftrightarrow x + y - z - 1 = 0$ geeft:

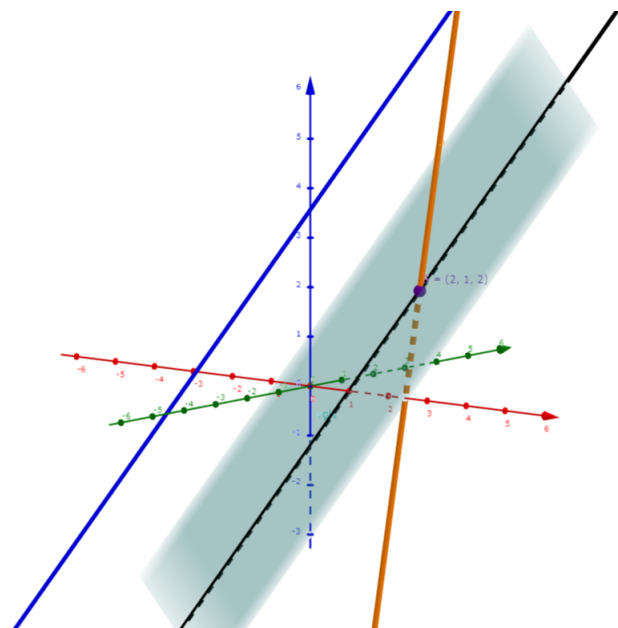
$$2+k+1+k-2-k-1=0 \Leftrightarrow 0 \cdot k = 0 \Rightarrow \text{Onbepaald}$$

Figure 14: <https://www.geogebra.org/m/qpjszrty>

7 loodrechte stand

7.1 norm&scalair product van twee vectoren

$A(x,y,z) = (2, 4, 6)$ $C(6, 4, -3)$

$B(x,y,z) = (-2, 2, 4)$ $D(5, 0, 6)$

$\vec{AB}$ $co(\vec{AB}) = co(B) - co(A) = (-2, 2, 4) - (2, 4, 6) = (-4, -2, -2)$

$\vec{CD}$ $co(\vec{CD}) = (-1, -4, 9)$

norm $\|\vec{u}\| = \sqrt{u_1^2 + u_2^2 + u_3^2}$

$$\|\vec{AB}\| = \sqrt{(-4)^2 + (-2)^2 + (-2)^2} = \sqrt{24}$$

inproduct

$$\vec{u} \cdot \vec{v} = u_1 \cdot v_1 + u_2 \cdot v_2 + u_3 \cdot v_3$$

$$\vec{AB} \cdot \vec{CD} = (-4) \cdot (-1) + (-2) \cdot (-4) + (-2) \cdot (9) = -6$$

hoek

Figure 15: <https://www.geogebra.org/m/Up7HKEmg>

7.2 loodrechte stand van twee rechten

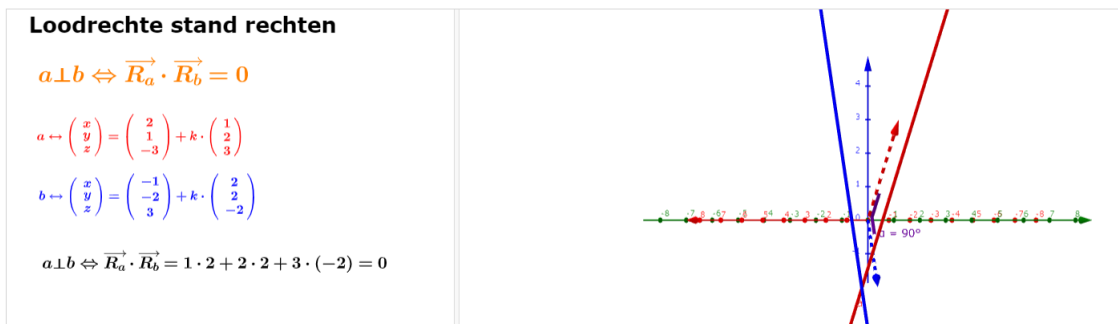

Figure 16: <https://www.geogebra.org/m/furru9tk>

7.3 normaalvectoren van vlakken

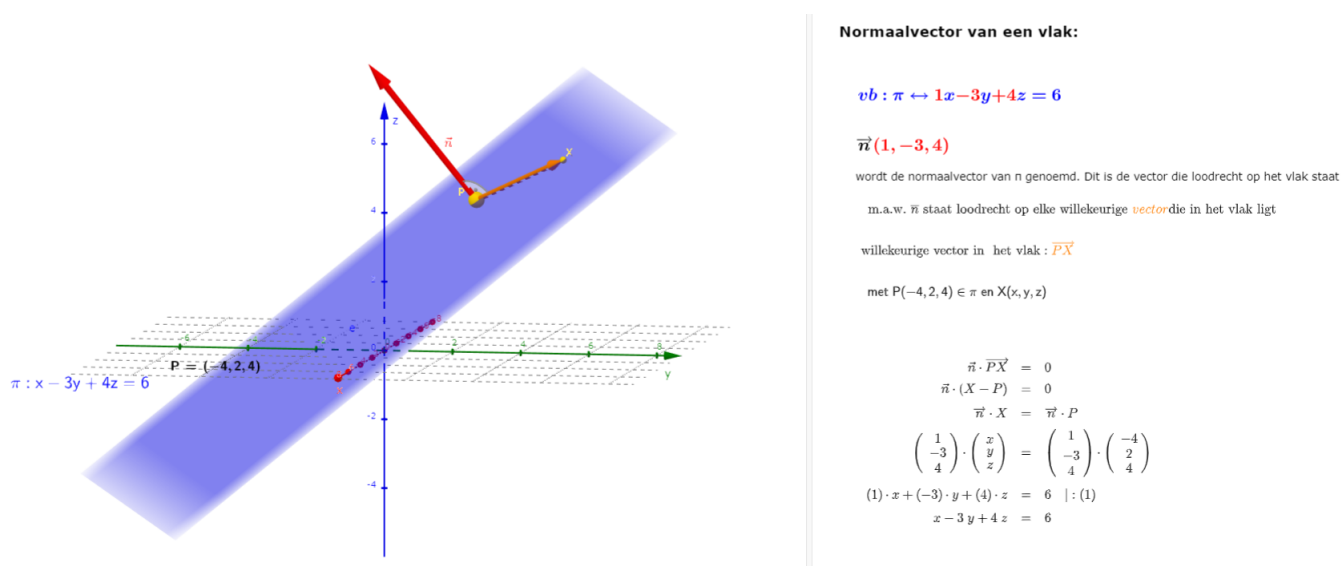

Figure 17: <https://www.geogebra.org/m/tyxzar6k>

7.4 loodrechte stand van twee vlakken

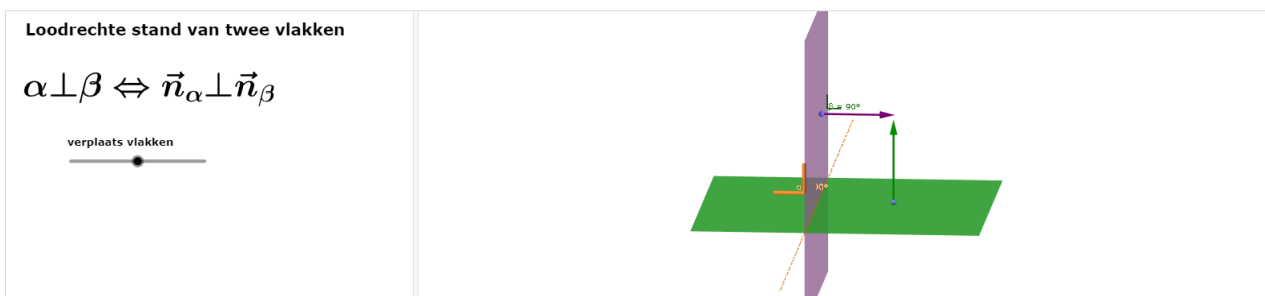

Figure 18: <https://www.geogebra.org/m/r3tjnhga>

8 afstanden

8.1 afstand tussen twee punten

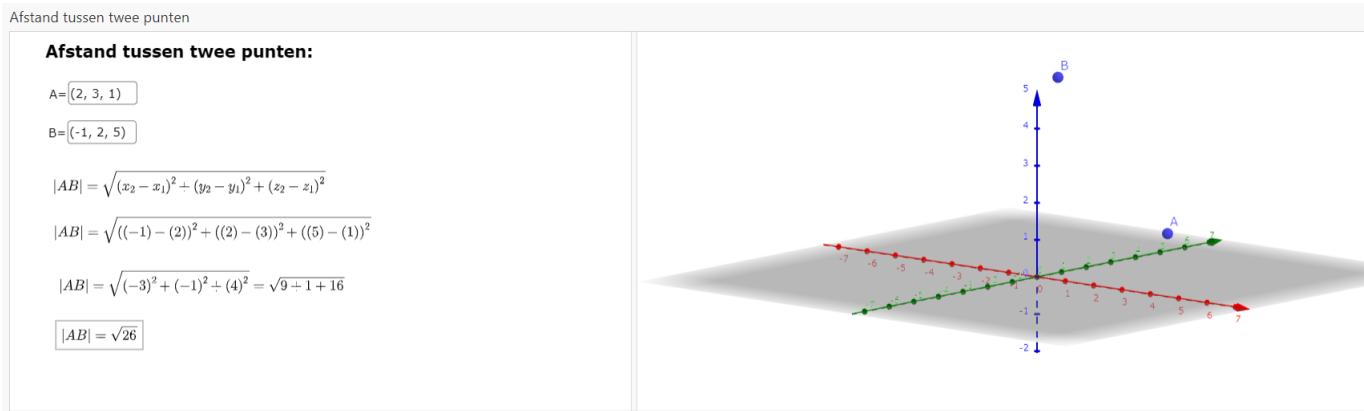

Figure 19: <https://www.geogebra.org/m/a7fx9aqv>

8.2 afstand tussen punt en rechte

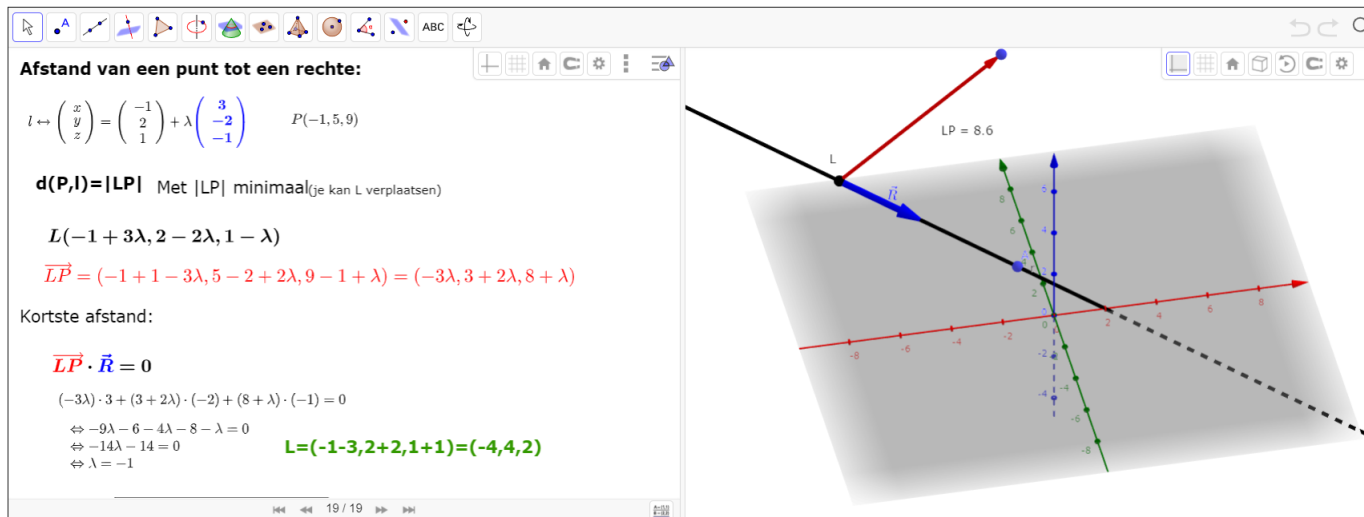

Figure 20: <https://www.geogebra.org/m/a7fx9aqv>

8.3 afstand tussen twee kruisende rechten

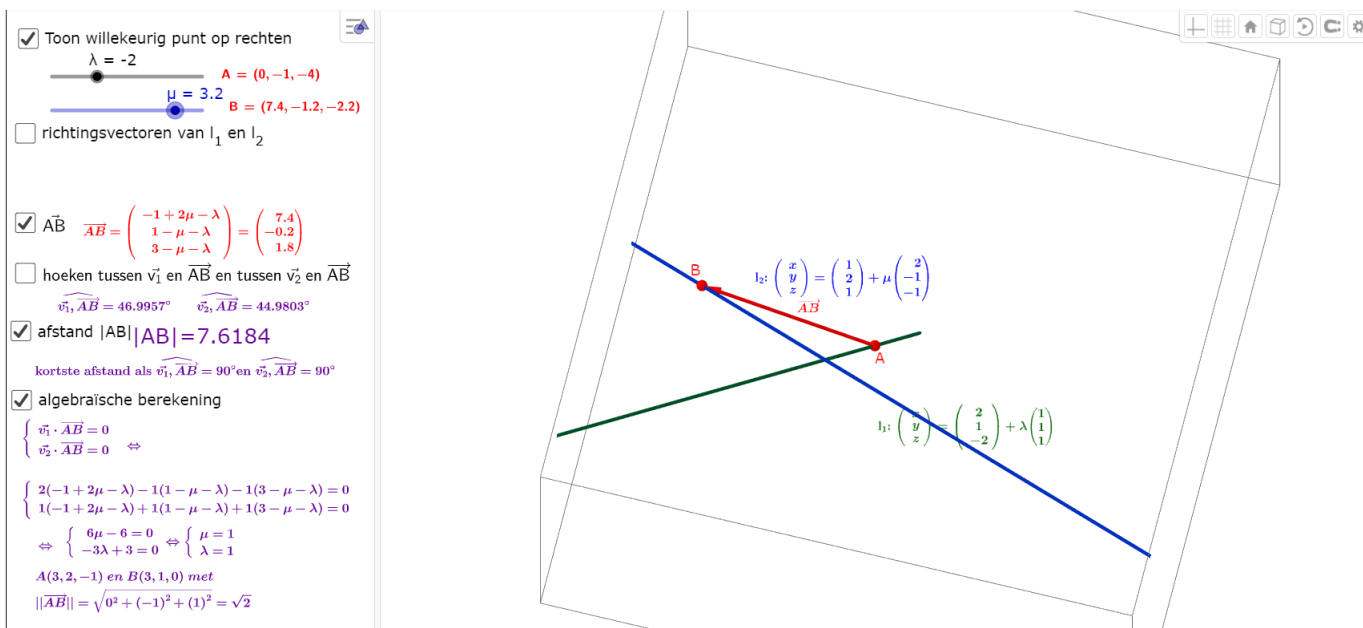

Figure 21: <https://www.geogebra.org/m/a7fx9aqv>

8.4 afstand tussen punt en vlak

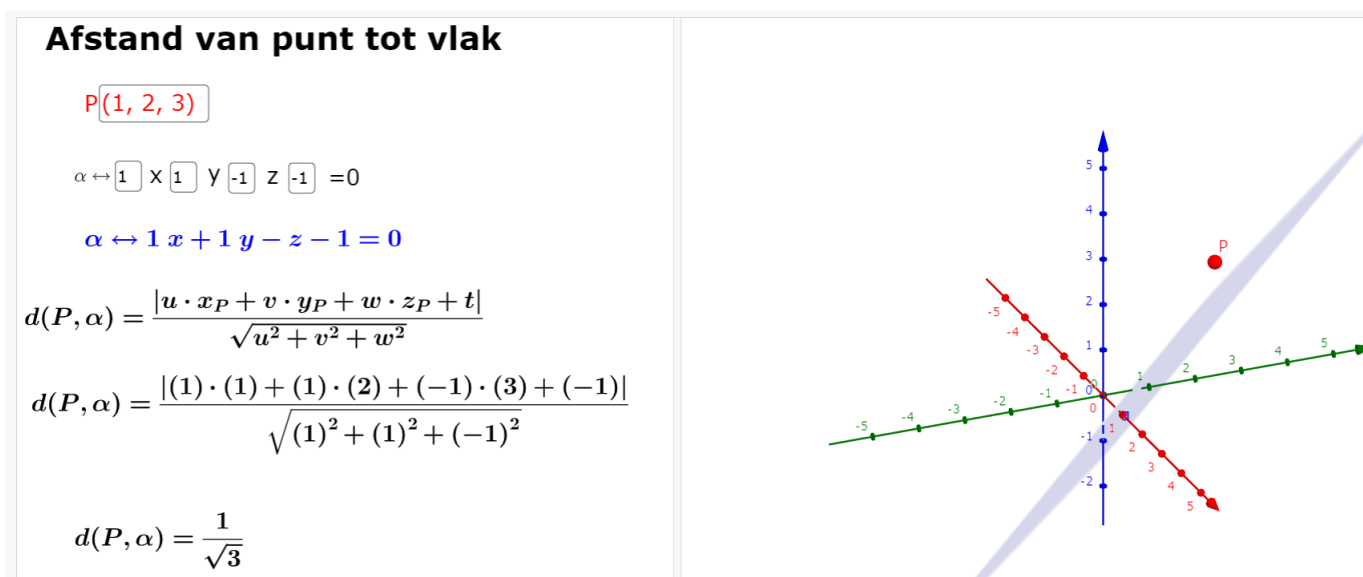

Figure 22: <https://www.geogebra.org/m/a7fx9aqv>

9 hoeken

9.1 tussen 2 rechten

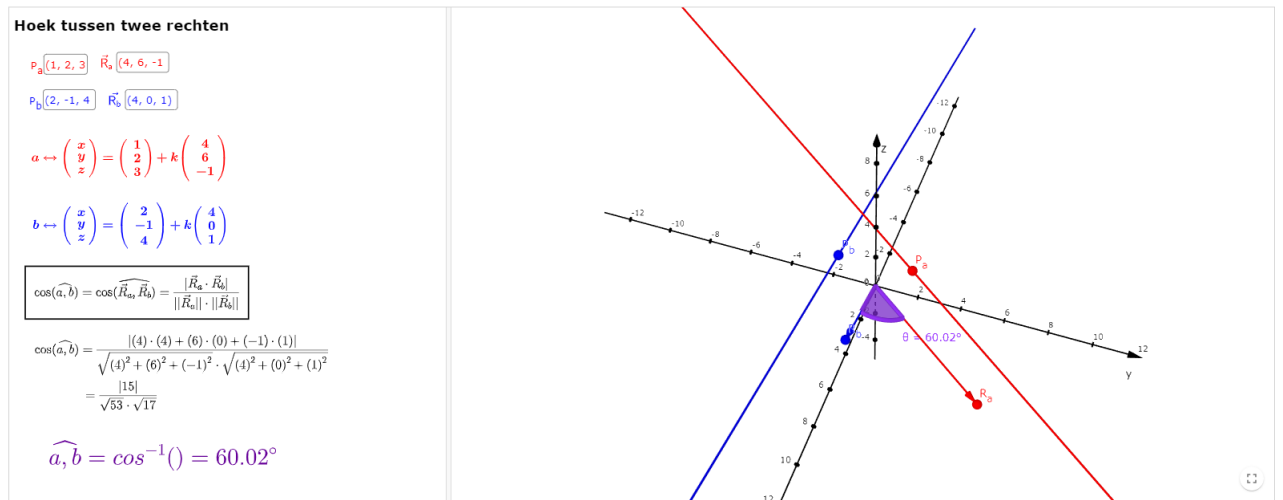

Figure 23: <https://www.geogebra.org/m/furru9tk>

9.2 tussen 2 snijdende vlakken

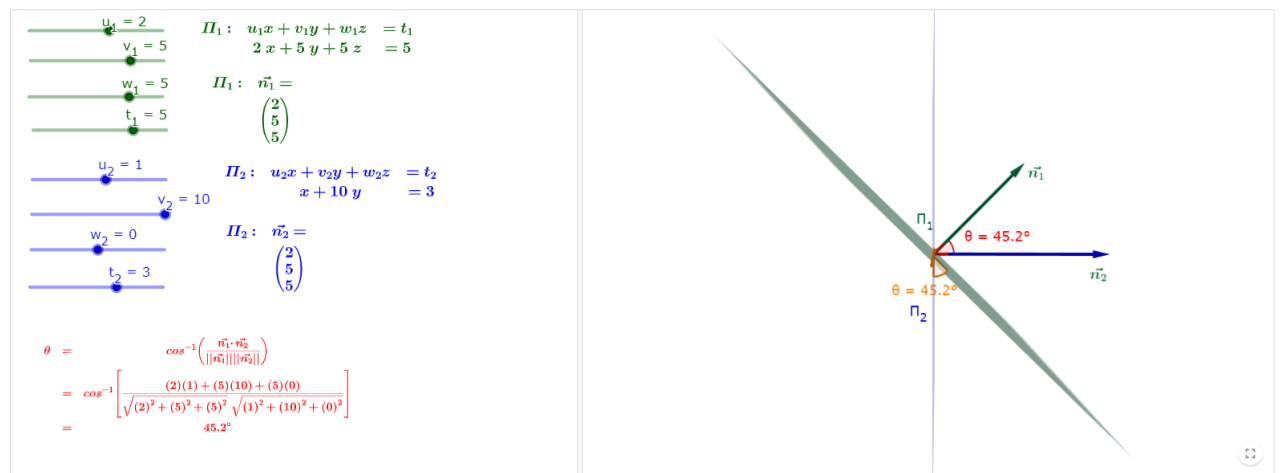

Figure 24: <https://www.geogebra.org/m/r3tjnhga>

9.3 tussen een rechte en een vlak

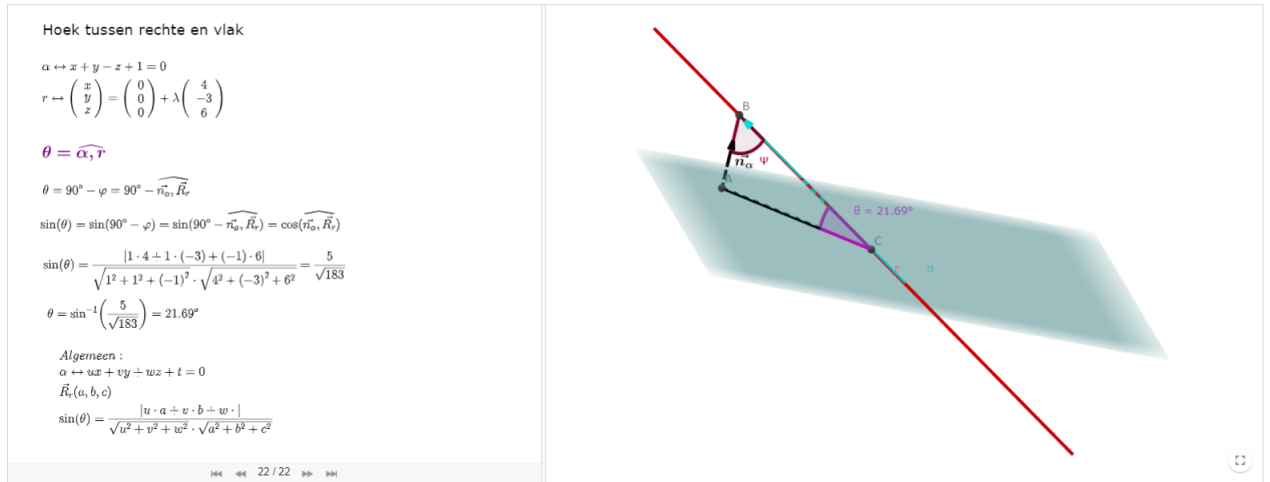

Figure 25: <https://www.geogebra.org/m/qpjszrty>

10 meetkundige plaatsen

10.1 bollen

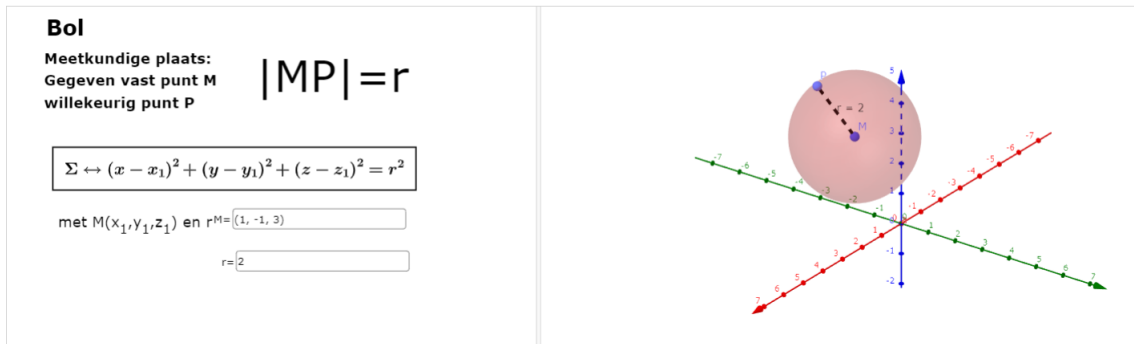

Figure 26: <https://www.geogebra.org/m/jsffxvqd>

10.2 middelloodvlakken

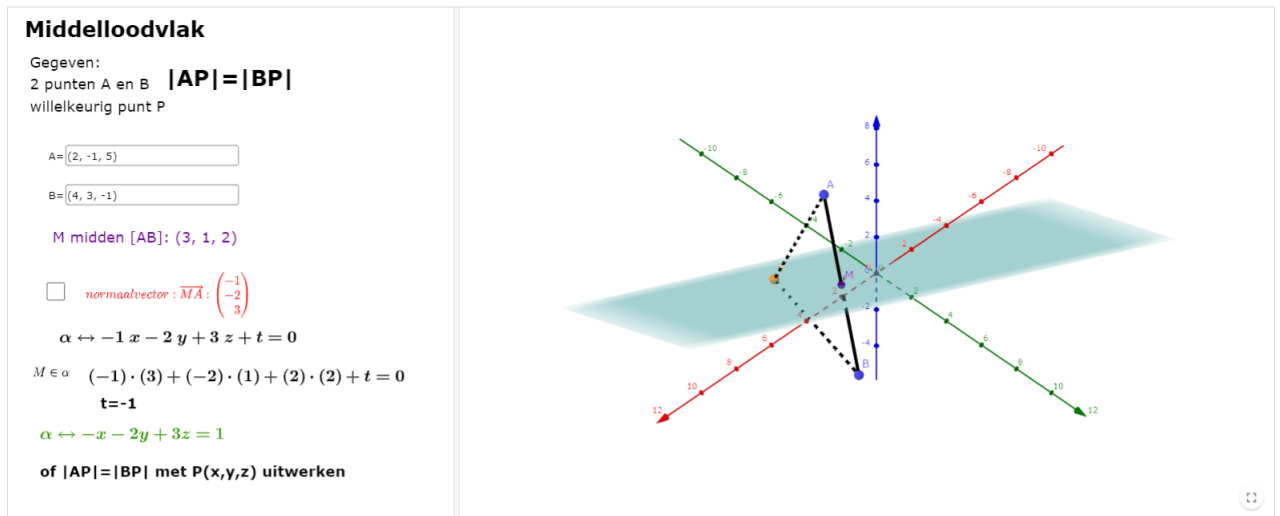

Figure 27: <https://www.geogebra.org/m/jsffxvqd>

10.3 bissectorvlakken

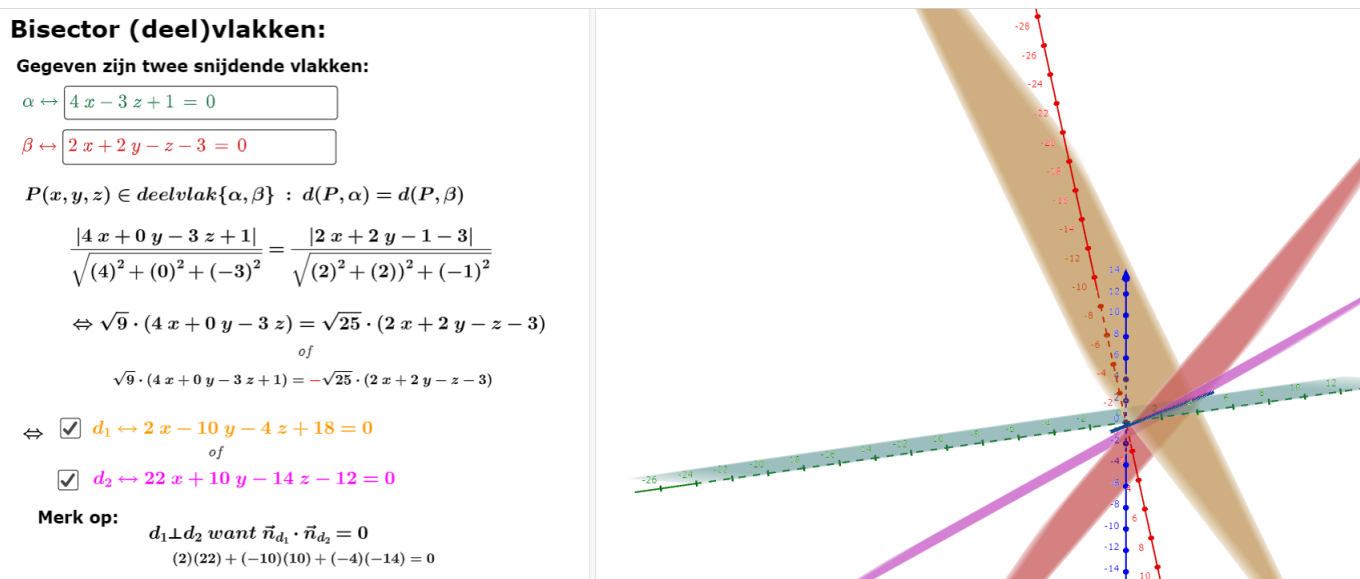

Figure 28: <https://www.geogebra.org/m/jsffxvqd>

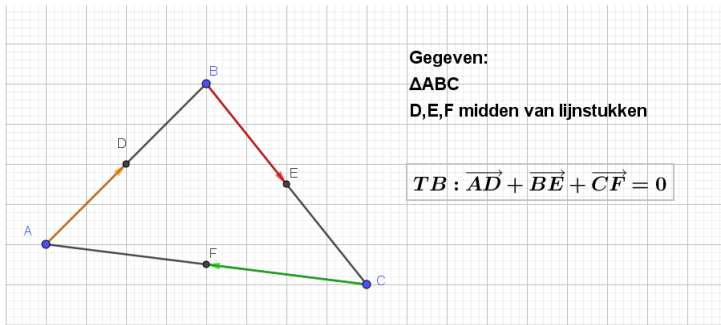
11 Toepassing

Van foto's tot 3-dimensionale modellen: de wiskunde achter virtuele realiteit

12 Oefeningen

12.1 vectoren

1. Bewijs:

2. midden van een lijnstuk

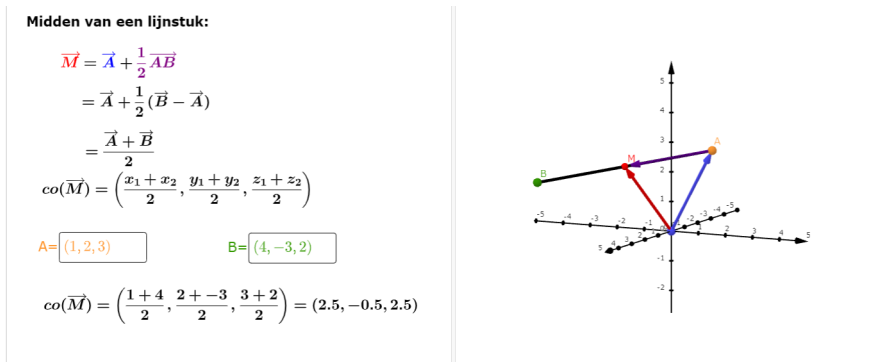

Figure 29: <https://www.geogebra.org/m/msnt9fvp>

3. zwaartepunt van een driehoek

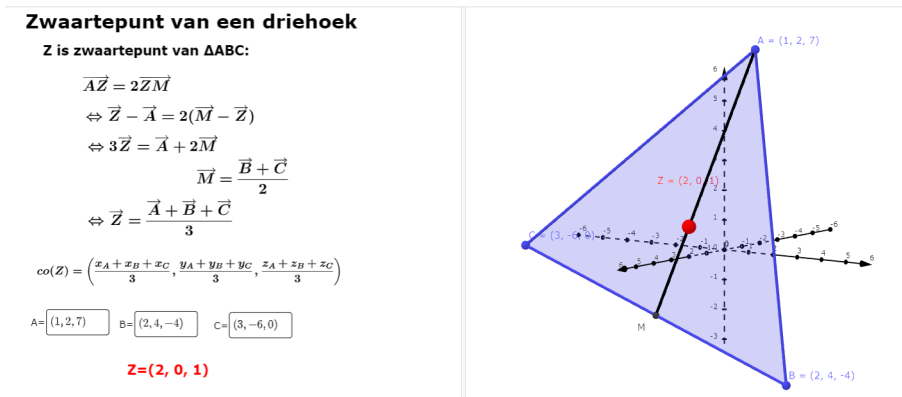

Figure 30: <https://www.geogebra.org/m/msnt9fvp>

4. Bewijs

VABCD is a pyramid with a rectangular base ABCD.

Relative to some appropriate axes,

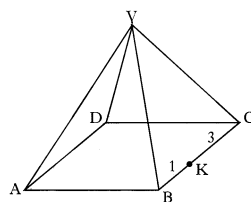
$$\vec{VA} \text{ represents } -7\vec{i} - 13\vec{j} - 11\vec{k}$$

$$\vec{AB} \text{ represents } 6\vec{i} + 6\vec{j} - 6\vec{k}$$

$$\vec{AD} \text{ represents } 8\vec{i} - 4\vec{j} + 4\vec{k}.$$

K divides BC in the ratio 1:3.

Find $\vec{VK}$ in component form.

3

5. oefening 51 uit bundel

6. Geef VV, PV van CV $y = -x + 4$

12.2 ijkingsproeven

1. Beschouw de driedimensionale ruimte met cartesiaans assenstelsel en de rechte r met parametervergelijking $r \leftrightarrow \begin{cases} x = 1 + t \\ y = 2 + t \\ z = 3 + t, t \in \mathbb{R} \end{cases}$. Verder hebben we twee vlakken v_1 en v_2 met vergelijkingen $v_1 \leftrightarrow x + 2y + 3z = 3$ en $v_2 \leftrightarrow x + y + z = 6$. Welk van de volgende uitspraken is waar?

- (a) de rechte r is evenwijdig met het vlak v_1
- (b) de rechte r is evenwijdig met het vlak v_2
- (c) de rechte r staat loodrecht op het vlak v_1
- (d) de rechte r staat loodrecht op het vlak v_2

(antw: d)

2. Gegeven: het vlak $\alpha \leftrightarrow 4x - 2y + 4z = 1$ en het punt $P(1, 1, 1)$. Er zijn twee vlakken β evenwijdig met α zodat de afstand van het vlak α tot het vlak β gelijk is aan de afstand tussen het punt P en het vlak α . Welk van de onderstaande vergelijkingen is een cartesiaanse vergelijking van één van deze vlakken β ?

- (a) $4x - 2y + 4z = -8$
- (b) $4x - 2y + 4z = -4$
- (c) $4x - 2y + 4z = \frac{1}{6}$
- (d) $4x - 2y + 4z = \frac{11}{6}$

(antw: b)

3. Beschouw de driedimensionale ruimte met cartesiaans assenstelsel en de rechte r met parametervergelijking $r \leftrightarrow \begin{cases} x = -3t + 2 \\ y = 2 \\ z = -3t + 2, t \in \mathbb{R} \end{cases}$. Welk van de onderstaande vectoren is evenwijdig met de rechte r ?

- (a) $(1, -1, 1)$
- (b) $(1, 0, 1)$
- (c) $(1, 1, 1)$
- (d) $(1, 2, 1)$

(antw. b)

4. Beschouw de driedimensionale ruimte met cartesiaans assenstelsel, het punt $P(0, 1, -1)$ en de rechte r met parametervergelijking $r \leftrightarrow \begin{cases} x = 3t \\ y = 2 - t \\ z = -1 + 2t, t \in \mathbb{R} \end{cases}$. Wat is de x -coördinaat van het punt op de rechte r dat het dichtst bij het punt P ligt?

- (a) $\frac{1}{14}$
- (b) $\frac{3}{14}$
- (c) 1
- (d) 3

(antw.b)

12.3 Toepassing

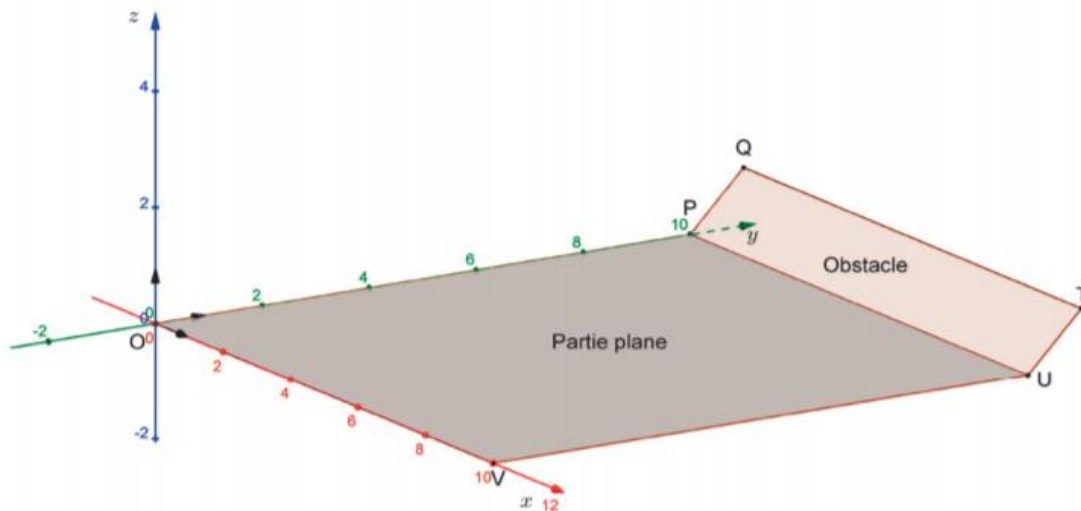
Meetkundig probleem met diverse hulpmiddelen voorstellen en oplossen

Alex et Élixa, deux pilotes de drones, s'entraînent sur un terrain constitué d'une partie plane qui est bordée par un obstacle.

On considère un repère orthonormé $(O; \vec{i}, \vec{j}, \vec{k})$, une unité correspondant à dix mètres. Pour modéliser le relief de la zone, on définit six points O, P, Q, T, U et V par leurs coordonnées dans ce repère :

$O(0; 0; 0)$, $P(0; 10; 0)$, $Q(0; 11; 1)$, $T(10; 11; 1)$, $U(10; 10; 0)$ et $V(10; 0; 0)$

La partie plane est délimitée par le rectangle OPUV et l'obstacle par le rectangle PQTU.

Les deux drones sont assimilables à deux points et on suppose qu'ils suivent des trajectoires rectilignes :

- le drone d'Alex suit la trajectoire portée par la droite (AB) avec $A(2; 4; 0,25)$ et $B(2; 6; 0,75)$;
- le drone d'Élixa suit la trajectoire portée par la droite (CD) avec $C(4; 6; 0,25)$ et $D(2; 6; 0,25)$.

Partie A : Étude de la trajectoire du drone d'Alex

1. Déterminer une représentation paramétrique de la droite (AB).
2.
  - a. Justifier que le vecteur $\vec{n}(0; 1; -1)$ est un vecteur normal au plan (PQU).
  - b. En déduire une équation cartésienne du plan (PQU).

3. Démontrer que la droite (AB) et le plan (PQU) sont sécants au point I de coordonnées $\left(2; \frac{37}{3}; \frac{7}{3}\right)$.
4. Expliquer pourquoi, en suivant cette trajectoire, le drone d'Alex ne rencontre pas l'obstacle.

Partie B : Distance minimale entre les deux trajectoires

Pour éviter une collision entre leurs deux appareils, Alex et Élixa imposent une distance minimale de 4 mètres entre les trajectoires de leurs drones.

L'objectif de cette partie est de vérifier si cette consigne est respectée.

Pour cela, on considère un point M de la droite (AB) et un point N de la droite (CD).

Il existe alors deux réels a et b tels que $\overrightarrow{AM} = a \overrightarrow{AB}$ et $\overrightarrow{CN} = b \overrightarrow{CD}$.

On s'intéresse donc à la distance MN.

1. Démontrer que les coordonnées du vecteur $\overrightarrow{MN}$ sont $(2 - 2b; 2 - 2a; -0,5a)$.
2. On admet que les droites (AB) et (CD) ne sont pas coplanaires. On admet également que la distance MN est minimale lorsque la droite (MN) est perpendiculaire à la fois à la droite (AB) et à la droite (CD).
Démontrer alors que la distance MN est minimale lorsque $a = \frac{16}{17}$ et $b = 1$.
3. En déduire la valeur minimale de la distance MN puis conclure.